

Opinnäytetyö AMK

Toimintaterapia

2016

[Click here to enter text.](#)

Olga Kivilä

TOIMINTATERAPIAN TERMINOLOGIA SUOMESSA

– Pilotti 1 jatko-osa

Olga Kivilä

TOIMINTATERAPIAN TERMINOLOGIA SUOMESSA-PILOTTI 1 JATKO-OSA

Terminologia on tärkeä osa suomalaista toimintaterapiaa. Terapeutit kääntävät ja tulkitsevat vieraskielisistä materiaaleista alan keskeisiä termejä vaihtelevasti. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi TERHY-tulosalueen kansallinen Toimintaterapian Terminologia-projekti, jonka tavoitteena on suomalaisen toimintaterapian terminologian yhtenäistäminen. Opinnäytetyö on jatkoa Lehtisen ja Pajamäen *Toimintaterapian terminologia Suomessa- Pilotti ENOTHE:n protokollaa soveltaen*- opinnäytetyölle, jossa käsiteltiin alan keskeisten termien laatua alan asiantuntijoiden toimesta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli jatkaa Lehtisen ja Pajamäen aloittamaa yhtenäistämisyötä kesken jääneiden termien osalta sanastokokouksen muodossa. Sanastokokouksessa toimintaterapian asiantuntijat kokoontuivat fyysisesti samaan paikkaan keskustelemaan kesken jääneiden termien laadusta sekä antamaan aiemmasta tutkielmasta hylätyiksi tulleille termeille uusia käännohjeita. Tutkimusjoukko, n=3, valittiin COTEC:n, ENOTHE:n ja delfoimenetelmän asiantuntijakriteerien mukaisesti. Termien validoinnissa noudatettiin ENOTHE:n mukaista protokollaa, sekä Sanastokeskuksen käyttämää termin laatuluokitusta terminologiatyössä.

Asiantuntijat arvioivat termien käännösten laatua hyvin samansuuntaisesti ja konsensus saavutettiin koko käsitellyn aineiston kohdalla. Aineistoa analysoitaessa tuli ottaa kuitenkin huomioon tutkielman pieni otanta ja ryhmähaastattelun vaikutus asiantuntijoiden vastausten luotettavuuteen. Asiantuntijat arvioivat kahdestatoista termistä yhdeksän hyväksytyksi ja ainoastaan kolme uudelleen muotoiltaviksi. Hyväksytyksi miellettiin termit, joita on käytetty suomenkielisessä kirjallisuudessa ja jotka perustuvat toimintaterapian teorioihin ja malleihin. Hylätyiksi luokiteltiin termit, joita asiantuntijat pitivät yleisesti kömpelöinä ja vieraina termeinä.

Tämän tutkielman perusteella voidaan todeta, että suomalaisen toimintaterapian terminologia vaatii vielä lisää työstämistä isommalla tutkimusjoukolla, jotta termien käännösten laadusta saadaan mahdollisimman luotettavaa tietoa. Keskeisten termien käsittelyä voitaisiin jatkaa ENOTHE:n protokollan mukaisella uudella tutkielmalla, jossa tutkimusjoukko pysyisi koko tutkielman ajan vakiona. Luotettavan tuloksen saavuttamiseksi ennen termien käsittelyä olisi tärkeää käsitellä myös termien määritelmien laatua alan asiantuntijoiden toimesta.

ASIASANAT: Toimintaterapia, terminologia, sanastotyö, ENOTHE, asiantuntijat, validointi, delfoimenetelmä, täsmäryhmähaastattelu

[Avainsanat]

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Occupational Therapy

2016 | 32 pages + 4 appendices

Instructor: Mary-Ann Kaukinen

Olga Kivilä

OCCUPATIONAL THERAPY TERMINOLOGY IN FINLAND- PILOT 1

Terminology is an important part of the Finnish occupational therapy. Therapists translate and interpret the basic terms of foreign language materials variably. The principle of the thesis is TERHY and its national occupational therapy- project, which main focus is to bring the Finnish occupational therapy's terminology together. The thesis is a follow-up from "*Lehtinen ja Pajamäki - Toimintaterapian terminologia Suomessa- pilotti ENOTHE:n prokollaa soveltaen*", which is the name of the original thesis. This thesis is about a discussion between the experts, talking about the basic terms of the occupational therapy and and that the terms are correct.

The follow-up thesis was meant to continue the original thesis made by Lehtinen and Pajamäki by filling in the rest of the terms. In the vocabularymeeting, all the occupational therapy experts gathered in the same place do discuss about terms that were not finished and to change the meanings of those terms that were not accepted into the vocabulary. The research group, n=3, was chosen by COTEC, ENOTHE, and authority critics. The validation followed both the ENOTHE protocol and the terms grading system created by the vocabulary center.

Experts estimated the quality of the translations and a consensus was achieved in the whole material. When they analysed the material, they also had to note the small sampling and the possible effects of the group interview. Experts accepted nine terms out of 12, and the rest three needed to rephrase. They accepted the terms that can be found in the Finnish literature and which are based on the occupational therapys theories and models. Experts abandoned the terms that were too clumsy and strange words.

With this study it can be shown that the Finnish occupational therapys terminology needs to be worked on with a bigger research group, so the terms are translated correctly. Dealing with the basic terms could be continued by a protocol like ENOTHE, where the research group would stay the same. To create a reliable result, the quality of the terms should be always tested by the experts.

KEYWORDS: Occupational therapy, terminology, termonology work, ENOTHE, expert, validation, Delphi metodKirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	6
1 JOHDANTO	7
2 TERMINOLOGIA	8
3 TOIMINTATERAPIAN TERMINOLOGIA ENOTHE:N PROJEKTISSA	10
4 TOIMINTATERAPIAN TERMINOLOGIA SUOMESSA	12
5 TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	15
5.1 Tarkoitus	15
5.2 Tutkimusongelmat	15
6 TOTEUTUS	16
6.1 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu	16
6.2 Tutkimusjoukko	18
6.3 Empiirisen prosessin eteneminen	18
6.4 Aineiston käsittely ja analysointi	20
6.4.1 Määrällisen aineiston analysointi	20
6.4.2 Laadullisen aineiston analysointi	20
7 TULOKSET	22
7.1 Hyväksytyt termit	23
7.2 Uudelleen muotoiltavat termit	24
7.2.1 Uudet käännösehdotukset	24
7.3 Jatkosuosituks	25
8 POHDINTA	27
8.1 Vastaukset tutkimusongelmiin	27
8.2 Luotettavuus	28
8.3 Eettisyys	29
LÄHTEET	31

LIITTEET

- Liite 1. Saatekirje
- Liite 2. Tutkimuslupa
- Liite 3. Uudelleen käsiteltävät termit
- Liite 4. Kyselylomake

KUVIOT

- Kuvio 1. Sanastotyön tetraedrimalli (Sanastokeskus 2016). 8
- Kuvio 2. ENOTHE:n mukaiset toimintaterapian keskeiset termit. Käännöstyö Tähkää 2013. **Error! Bookmark not defined.**
- Kuvio 3. Termien jaottelu kahteen pääluokkaan: hyväksyttyihin ja uudelleen käsiteltäviin termeihin. Pääluokat jaoteltiin edelleen alaluokkiin, joita oli yhteensä neljä (Lehtinen & Pajamäki 2015.) **Error! Bookmark not defined.**
- Kuvio 4. Termien jaottelu. Alleviivatut termit kuvaavat termejä, joita asiantuntijat pitivät parhaana käännöksenä termijoukosta. 23

KÄYTETYT LYHENTEET

ENOTHE	The European Network Occupational Therapy Higher Education (ENOTHE 2016)
COTEC	The Committee of Occupational Therapists for European Communities (COTEC & ENOTHE 2016)
TERHY-tulosalue	Terveys- ja hyvinvointi-tulosalue (Kaukinen, Kuikkaniemi & Roininen 2014)
TOIMIA	Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallinen asiantuntijaverkosto (Suomen toimintaterapeuttiliitto ry 2016)
WFOT	World Federation of Occupational Therapists (Creek 2010)
WHO	World Health Organization (Creek 2010)

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön toimeksiantajana on TERHY-tulosalueen Toimintaterapian terminologia-projekti, joka on Turun ammattikorkeakoulun koordinoima. Projektiin osallistuu edustajia eri ammattikorkeakouluista ja toimintaterapeuttiliitosta, tavoitteena lähteä työstämään Suomeen omaa terminologia-hanketta, joko kansallisella tai kansainvälisellä tasolla. Hankkeen taustalla vaikuttavat, Suomen Toimintaterapeuttiliiton organisoima konsensuskokous, Toimintaterapian kouluttajien verkosto (TOPIT) sekä ENOTHE:n Terminology Project 1-2. Toimintaterapian terminologia-projekti on ensimmäinen aiheeseen liittyvä projekti Suomessa, jonka taustalla on tarve toimintaterapian terminologian yhtenäistämiseen. (Kaukinen, Kuikkaniemi & Roininen 2014)

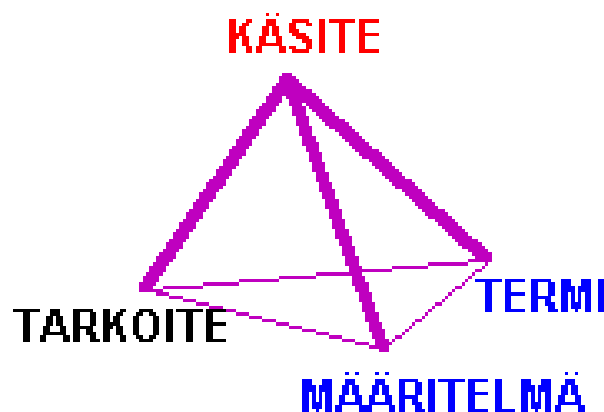
Toimintaterapeuttiopiskelijat Vera Lehtinen ja Emmi Pajamäki Turun ammattikorkeakoulusta, aloittivat suomalaisen toimintaterapian terminologian yhtenäistämiprojektin opinnäytetyön muodossa. Heidän opinnäytetyönsä tarkoituksena oli toimintaterapian asiantuntijoiden toimesta arvioida kaikki ENOTHE:n Toimintaterapian Terminologia-projektissa käsittelemät 30 alan keskeisen termin suomenkielisten käännösten laatua. Asiantuntijat arvioivat termien käännösten laatua vaihtelevasti ja jatkosuosituksena tutkijat pohtivat keskenjääneiden termien (12kpl) käsittelyä delfoi-menetelmän viimeisellä kierroksella, sanastokokouksen muodossa.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on jatkaa Lehtisen ja Pajamäen aloittamaa termien yhtenäistämistyötä kesken jääneiden termien osalta sanastokokouksen muodossa. Sanastokokouksessa tutkielmaan osallistuvat asiantuntijat kokoontuvat fyysisesti samaan paikkaan keskustelemaan uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien (12 kpl) käännösten laadusta, tavoitteena saavuttaa konsensus mahdollisimman monen termin kodalla. Sanastokokouksessa asiantuntijoiden on myös mahdollista ehdottaa termeille myös uusia käännösvastineita.

2 TERMINOLOGIA

Terminologialla tarkoitetaan tieteenalaa, joka tutkii erikoiskielten termejä ja käsitteitä. Terminologia on myös oppi eri erikoisalojen termistöjen ja käsitteiden kehityksestä, rakenteesta, muodostamisesta, käytöstä sekä käsittelystä. (TEPA 2016)

Terminologisella sanastotyöllä tarkoitetaan erikoisalojen käsitteiden ja niiden nimityksiä koskevan tiedon määrittelemistä vakiintuneempaan ja yhtenäisempään muotoon, jotta erikoisaloilla työskentelevät ymmärtävät toisiaan alansa viestintätilanteissa paremmin. Sanastotyön tavoitteena on myös erikoisalojen viestinnän tehostaminen, jotta samoista asioista puhuttaisiin samoilla termeillä ja käsitteillä. Edellä mainituiden lisäksi sanastotyön päämääräksi voidaan ajatella joko käsitteistön ja termistön kuvaamiseen (ns. deskriptiivinen sanastotyö) tai termistön ja käsitteistön yhdenmukaistamiseen ja selkeyttämiseen tähtäävä sanastotyötä (ns. normatiivinen sanastotyö). (TEPA 2016)

Kuvio 1. Sanastotyön tetraedrimalli (Sanastokeskus 2016).

Tetraedrimallin (Kuvio 1.) kuvaama ajattelutapa on terminologian teorian ja siihen perustuvien menetelmien lähtökohta. Mallin mukaan silloin, kun määritelmä vastaa termiä, ja kun termi ja tarkoite ovat yhdenmukaiset, syntyy oikea käsite. Mallissa tarkoitteet ovat ihmisen kokemia tai havaitsemia kohteita, kuten tapahtumia, prosesseja, ominaisuuksia, esineitä tai olentoja. Osa tarkoitteista voi olla konkreettisia ja osa abstrakteja. (TEPA 2016)

Käsitteet ovat tiedon yksiköitä, jotka muodostuvat käsitepiirteiden yhdistelmästä. Käsitteiden avulla ihminen jäsentää tietoa ja ympäröivää todellisuutta. Käsitteet ovatkin niin

sanottuja ajattelun elementtejä. Kaikille käsitteille ei kuitenkaan ole välttämättä vakiintunutta kielellistä ilmausta. Käsitteen kuvaus eli määritelmä, erottaa käsitteen sen lähi-käsitteistä. (Bjon 2014; TEPA 2016)

Termillä tarkoitetaan erikoisalalla käytettävää yleiskäsitteen nimitystä. Termistö taas on jonkin tietyn erikoiskielen tai ammattikielen nimitysten joukko. Erikoiskielellä tarkoitetaan kielimuotoa, jota käytetään tietyn erikoisalan tai ammattikielen viestinnässä. Jokaisella erikoiskielellä on oma erityinen termistönsä ja tyylinensä, josta se on tunnistettavissa. (Bjon 2014; TEPA 2016)

3 TOIMINTATERAPIAN TERMINOLOGIA ENOTHE:N PROJEKTISSA

ENOTHE:n toteuttamaan toimintaterapian terminologian keskeisten käsitteiden yhtenäistämiprojektiin osallistui 13 jäsentä kuudesta eri Euroopan maasta. Projekti toteutui aikavälillä 2001-2008. Sen tavoitteena oli Euroopan laajuisesti yhtenäistää toimintaterapian terminologia. Kaikki Pohjoismaiden edustajat Suomea lukuun ottamatta osallistuivat projektiin. Projekti koostui neljästä erilaisesta vaiheesta, jotka on kuvattu alla. (Creek 2010, 17-20)

Vaihe 1: Käsitteiden valinta. ENOTHE:n työryhmän jäsenet päättivät määritellä yleismaallisten termien, mallien ja viitekehysten sijaan keskeisiä toimintaterapeuttisia termejä. Ryhmä aloitti valitsemalla viisi keskeistä termiä, jotka he kokivat edustavan parhaiten toimintaterapian keskeisiä käsitteitä: *activity*, *function*, *occupation*, *occupational performance* ja *occupational therapy*. Lopulta ryhmä päätti kuitenkin jättää *occupational therapy*-termin uudelleen määrittelemättä, sillä he ajattelivat jokaisella jäsenmaalla olevan jo oma määritelmänsä. Kun neljästä jäljelle jääneestä termistä oli tehty uudet määritelmät, ryhmä valitsi seitsemän uutta termiä: *ability*, *environment*, *occupational performance component*, *occupational performance area*, *role*, *skill* ja *task*. (Creek 2010, 20)

Ryhmä työskenteli toimintaterapian keskeisten termien parissa kuusi vuotta, jonka aikana määriteltäväksi tuli yhteensä 30 termiä: *ability*, *activity*, *activity analysis*, *assessment*, *autonomy*, *context*, *dependence*, *engagement*, *environment*, *evaluation*, *function 1.*, *function 2.*, *habit*, *independence*, *interdependence*, *motivation*, *occupation*, *occupational/activity/task performance*, *occupational mapping*, *occupational performance areas*, *occupational performance components*, *occupational performance environment*, *participation*, *role*, *routine*, *setting*, *skill*, *task*, *task analysis*, *volition*. (Creek 2010, 20, 25-26)

Vaihe 2: Olemassa olevien termien ja määritelmien kerääminen. ENOTHE:n työryhmän jäsenet etsivät omien instituuttinsa kanssa määritelmiä pragmaattisesti, käyttäen lähteenä alan artikkeleita, oppikirjoja sekä kansallisia toimintaterapiajärjestöjä, WFOT:ta ja WHO:ta. Jokainen tutki kirjallisuutta sekä englanniksi että omalla kielellään. Määritelmät tuli kääntää alkuperäiskielestä englanniksi, jotta niitä voitiin hyödyntää terminologiaprojektissa. Sanalle *occupation* löytyi useampi määritelmä, kun taas sanalle *depen-*

dence löytyi vain yksi. Kerätyt määritelmät koottiin yhteen vertailua ja analysointia varten. (Creek 2010, 20-21)

Vaihe 3: Käsitelmääritelmien rakentaminen. Määritelmien vertailun ja koostamisen jälkeen kustakin määritelmästä kerättiin oleelliset käsitteet. Oleellisimmista käsitteistä koottiin yhteenvedona uusi määritelmä. (Creek 2010, 22)

Vaihe 4: Termien ja yhteenvetomääritelmien kääntäminen. Kaikki työryhmässä hyväksytyt konsensusmääritelmät käännettiin kaikille ryhmän jäsenten omille kielille. Jokaisen ryhmäläisen tuli valita sopivin omankielinen sana vastaamaan englanninkielistä käsitettä. Moni ryhmän jäsenistä huomasi, että heidän oli vaikea löytää sellaista käsitettä vastaavaa sanaa, joka oli myös oman maan kollegoiden hyväksymä. Käännösten validointi toteutui jokaisen maan itse järjestämässä asiantuntijapaneelissa, jotka koostuivat koulutuslaitosten ja kliinisen työn asiantuntijoista ja toimintaterapian kansallisista järjestöistä. Paneeleissa asiantuntijoiden tehtävänä oli ottaa kantaa käännösten tyylikkyyttä ja kielipillistä rakennetta, muttei määritelmän sisältöä. Valmiit määritelmät ja käännökset julkaistiin ENOTHE:n internetsivuilla. (Creek 2010, 28)

Käännösten korkean laadun ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ENOTHE:n työryhmä rakensi käännösprosessille protokollan. Käännösprosessi sisältää ENOTHE:n hallituksen määritelmän mukaisen kieliasiantuntijan ja toimintaterapeutin tunnistamisen ja valinnan, ENOTHE:n jäsenkoulun tai kansallisen järjestön hyväksynnän esitetyille käännöksille sekä vastakäännöksen luonnin ENOTHE:n hallitukselle pyydettyäessä. (Creek 2010, 28)

4 TOIMINTATERAPIAN TERMINOLOGIA SUOMESSA

Toimintaterapian ammatillisen kehityksen kannalta on tärkeää, että alan terminologiaa aletaan yhtenäistää sekä kansainvälisellä että kansallisella tasolla. ENOTHE on aloittanut terminologian yhtenäistämishaasteeseen vastaamisen omalla projektillaan kansainvälisellä tasolla, mutta kansallisella tasolla Suomessa ollaan asian kanssa alkutekijöissä. Terminologia ole kuitenkaan kovin vakiintunutta, ja toimintaterapeutit kääntävät ja tulkitsevat työssään vaihtelevasti vieraskielistä materiaalia.

Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallisen asiantuntijaverkoston (TOIMIA) tavoitteena on yhtenäistää ja kehittää toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin käytäntöjä Suomessa TOIMIA-hankkeen avulla. TOIMIA-hankkeen tavoitteena oli asiantuntijaverkoston tavoitteen mukaisesti yhdenmukaistaa ja parantaa toimintakyvyn arvioinnin ja mittaamisen laatua. (Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry 2010, 5-6.)

Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry halusi vastata TOIMIA-hankkeen haasteeseen terminologian yhtenäistämisestä Suomessa ja järjesti 13.8.2010 eri tahojen toimintaterapeutti asiantuntijoiden kesken konsensuskokouksen. Kokouksen tarkoituksena oli sopia tulevissa toimintaterapia julkaisuissa käytettävistä ammattitermeistä. Kokoukseen osallistui TOI:n hallitus, jokaisen toimintaterapiakoulutusta järjestävän oppilaitoksen opettajat edustettuna sekä muita toimintaterapian asiantuntijoita (Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry 2010, 5-6.)

Keväällä 2010 toimintaterapeuteilla oli mahdollisuus kommentoida WEB -kyselyssä Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa -suosituksen käsikirjoitusta. Kyselyyn osallistui 42 henkilöä. Suosituksen tavoitteena oli TOIMIA-hankkeen tavoin yhdenmukaistaa toimintaedellytysten ja toimintakyvyn kuvaamisessa käytössä olevaa terminologiaa. (Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry 2010, 5-6.)

Syksyllä 2013 Turun ammattikorkeakoulun syventävän vaiheen toimintaterapeuttiopiskelija aloitti ENOTHE:n 4.vaiheen käännöstyön Suomessa. Tällöin hän käänsi kaikki ENOTHE:n projektissa määritellyt keskeiset termit, käsitteet ja määritelmät suomeksi (Kuvio 2). Käännöstyön seuraavana vaiheena on termien käännösten validointi kansallisen asiantuntijapaneelin avulla, jota Vera Lehtinen ja Emmi Pajamäki lähtivät toteut-

tamaan omassa pilottitutkimuksessaan Toimintaterapian terminologia Suomessa- Pilot- ti ENOTHE:n protokollaa soveltaen syksyllä 2015 opinnäytetyönsä muodossa.

Ability =Kyky/Valmius	Activity =Tekeminen/Toiminto /Toimiminen	Activity analysis =Toiminnan analyysi	Assessment =Arviointi (prosessi)	Autonomy =Autonomia /Itsemääräämisoikeus
Context =Konteksti	Dependence =Riippuvaisuus	Engagement =Sitoutuminen/ Sitoumus/Osallistu- minen/Osallisuus	Environment =Ympäristö	Evaluation =Arviointi
Function 1. =Toiminto	Function 2. =Toimia	Habit =Tapa/ Tottumus	Independence =Itsenäisyys/Riippu- mattomuus	Interdependence =Asioiden välinen riippuvuus
Motivation =Motivaatio	Occupation =Toiminta	Occupational /activity /task performance =Toiminnallisuus	Occupational mapping =Toiminnallisuuden kartoitus	Occupational Performance Areas =Toiminnallisuuden osa-alueet
Occupational performance components =Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät	Occupational performance environment =Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät	Participation =Osallistuminen	Role =Rooli (toimintoja organisoiva)	Routine =Rutiini/Tapa
Setting =Asetelma/ Puitteet	Skill =Taito	Task =Tehtävä	Task Analysis =Tehtävän analyysi	Volition =Tahto

Kuvio 2. ENOTHE:n mukaiset toimintaterapian keskeiset termit.. Käännöstyö Tähkää 2013.

Lehtisen ja Pajamäen opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka alan asiantuntijat arvioivat toimintaterapian keskeisten termien käännösten laatua sekä miten delfoitutkimusmenetelmä toimii tämän tyyppisessä terminologiatyössä. Tutkimusjoukoksi valikoitui 11 toimintaterapian asiantuntijaa. Tutkielma koostui kahdesta vaiheesta; kyselylomakkeesta sekä yksilöhaastattelusta. Termien validoinnissa noudatettiin ENOTHE:n asettamaa protokollaa sekä Sanastokokouksen terminologiatyössä käytettävää laatuluokitusta.

	Konsensustermit (5)	Muut hyväksytyt termit (13)
Hyväksytyt termit (18):	Arviointi (prosessi) Ympäristö Tapa/Tottumus Rooli Taito	Kyky/Valmius Tekeminen/Toiminto/Toiminen Toiminnan analyysi Autonomia/Itsemääräämisoikeus Konteksti Sitoutuminen/Sitoumus/Osallistuminen/Osallisuus Itsenäisyys/Riippumattomuus Motivaatio Toiminta Toiminnallisuus Osallistuminen Rutiini/Tapa Tahto
	Uudelle kierrokselle siirrettävät termit (8)	Uudelleen muotoiltavat termit (4)
Uudelleen käsiteltävät termit (12):	Riippuvaisuus/Riippuvuus Arviointi Toimia Toiminnallisuuden kartoitus Toiminnallisuuden osa-alueet Asetelma/Puitteet Tehtävä Tehtävän analyysi	Toiminto Asioiden välinen riippuvuus Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät

Kuvio 3. Termien jaottelu kahteen pääluokkaan: hyväksytyihin ja uudelleen käsiteltäviin termeihin. Pääluokat jaoteltiin edelleen alaluokkiin, joita oli yhteensä neljä (Lehtinen & Pajamäki 2015.)

Asiantuntijat arvioivat termien laatua vaihtelevasti, eivätkä kaksi delfoikierrosta riittäneet täyden konsensuksen saavuttamiseen koko aineistosta. Tutkijat jaottelivat käsitellyt termit kahteen pääluokkaan: hyväksytyihin ja uudelleen käsiteltäviin termeihin. Pääluokat jaoteltiin edelleen alaluokkiin, joita oli yhteensä neljä: konsensus termit, muut hyväksytyt termit, uudelle kierrokselle siirrettävät termit ja uudelleen muotoiltavat termit (Kuvio 3). Uudelleen käsiteltäväksi jaotellut termit vaativat tutkijoiden mukaan lisää työstämistä yhtenäisen lopputuloksen saavuttamiseksi ja he suosittelevat kesken jääneiden termien jatkokäsittelyä joko asiantuntijoiden sanastokokouksessa tai useammalla delfoi kierroksella.

5 TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

5.1 Tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on jatkaa Lehtisen ja Pajamäen aloittamaa suomalaisen toimintaterapian terminologian yhtenäistämistyötä ja pilotoida, ENOTHE:n protokollan mukaisesti, käännösten validiutta pilottitutkimuksessa uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien (12 kpl) osalta.

Tämän jatkotutkielman tavoitteena on kerätä Toimintaterapian terminologia-projektille alustavaa tietoa suomalaisten toimintaterapian termien käännösten toimivuudesta käytännössä asiantuntijoiden näkökulmasta.

5.2 Tutkimusongelmat

Opinnäytetyön tavoitteisiin päästäkseni käsittelin aihetta seuraavien tutkimusongelmien kautta:

Miten toimintaterapian asiantuntijat arvioivat uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien (12kpl) käännösten laatua?

Millaisia uusia käännösehdotuksia asiantuntijat antavat termeille, jotka päätetään hylätä?

6 TOTEUTUS

6.1 Tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruu

Opinnäytetyö on jatkoa Lehtisen ja Pajamäen opinnäytetyölle *Toimintaterapian terminologia Suomessa – Pilotti ENOTHE:n protokollaa soveltaen*. Lehtinen ja Pajamäki suosittelivat kesken jääneiden termien jatkokäsittelyä useammalla delfoi-kierroksella tai sanastokokouksena. Tässä opinnäytetyössä toteutetaan delfoin viimeinen kierros täsmäryhmähaastatteluna eli sanastokokouksen muodossa.

Delfoi on menetelmä, joka sopii muun muassa vanhojen toimintatapojen muuttamiseen, asioiden kehittelyyn tai tulevaisuuden näkymien kartoittamiseen. Delfoi-menetelmä sopii parhaiten käytettäväksi, kun tarkoituksena on saavuttaa tietyn ryhmän sisäinen yksimielisyys eli konsensus. (Anttila 2010.)

Täsmäryhmähaastattelua käytetään tutkimusaineiston keräämisen keinona työelämän tutkimushankkeissa, joissa tavoitteena on yhteisen kielen, käsitteiden, keskustelun ja toimintatapojen luominen. Täsmäryhmähaastattelua kutsutaan myös nimellä asiantuntijahaastattelu tai ryhmähaastattelu. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 62)

Täsmäryhmähaastatteluun osallistuu 6-8 oman alansa asiantuntijaa, joilla voidaan olettaa olevan vaikutusta käsiteltävään asiaan ja kyky saada aikaan muutoksia. Ryhmälle on asetettu tavoite, esimerkiksi ideoiden tai toiminnan kehittäminen. Ryhmällä on puheenjohtaja, joka on mieluiten ulkopuolinen eikä edusta täsmäryhmän organisaatiota. Ryhmähaastattelutilanne kestää enintään tunnin, ja aineiston keräämisen helpottamiseksi tilanne voidaan nauhoittaa tai videoida. Tilanteen nauhoittaminen tai videointi vaatii jokaisen osallistujan luvan. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 61-62.)

Täsmäryhmähaastattelu on laadullinen tutkimusmenetelmä. Laadullisen tutkimuksen tulisi lisätä tutkittavien ymmärrystä tutkittavasta asiasta ja vaikuttaa myönteisesti tutkittavien tutkittavaa asiaa koskeviin toiminta- ja ajattelutapoihin. Toisin sanoen tutkimuksen tulisi olla emansipatorinen. Tutkimus-haastatteluun osallistujat eivät siis ole ainoastaan tiedon hankinnan välineitä vaan heille pitäisi jäädä tutkimuksesta myös jotain käteen. (Vilkka 2005, 103)

Tutkimuksen emansipatorisuutta vahvistaa, jos ryhmähaastatteluun osallistuvilla asiantuntijoilla on mahdollisuus tutkimushaastattelun aikana luoda yhteinen kanta keskustel-

tavista teemoista. Tällöin ryhmää ei aseteta ainoastaan tutkimuksen tiedonkeruun menetelmäksi, vaan asiantuntijoilla on mahdollisuus luoda omaa keskustelukulttuuria ja käsitteitä työelämän yhteisiin käytäntöihin. Emansipatorisuus täsmäryhmähaastattelun tavoitteena on paras motivaatiokeino hyvälle haastatteluaineistolle ja haastattelun jatkumiselle. Emansipatorisuus tavoitteena mahdollistaa asiantuntijaryhmän yhteisen ymmärryksen tai asiantuntijan oman ymmärryksen lisääntymisen tutkimushaastattelun aikana. (Vilkkä 2005, 103)

Teemahaastattelu eli puolistrukturoituhaastattelu on strukturoidun ja strukturoimattoman haastattelun välimuoto. Teemahaastattelussa haastattelun teema-alueet eli aihepiirit ovat ennalta valittuja, mutta kysymysten tarkkaa muotoa ja järjestystä ei ole. Teemahaastattelu on pätevä sekä kvalitatiivisessa että kvantitatiivisessa tutkimuksessa, mutta yleisimmin sitä käytetään nimenomaan kvalitatiivisissa eli laadullisissa tutkimuksissa. (Hirsijärvi ym. 1997, 208.)

Teemahaastattelussa haastattelijan on huolehdittava, että haastateltavat pysyvät asetuissa teemoissa ja että kaikki pääsevät osallistumaan keskusteluun. Täsmäryhmähaastattelun tavoite on keskustelun aikaansaanti ja sen edistäminen, puheenvuoroja jakaen. Haastattelija ei osallistu keskusteluun. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 61-62)

Teemahaastattelun ongelmana on, että kysymysten muoto peilaa usein tutkijan käsitystä tutkittavasta asiasta. Jos vastaaja tunnistaa tämän, hän vastaa tutkijan toivomalla tavalla eikä omien käsitysten ja kokemustensa mukaan. Tällöin tutkimusaineisto ei välttämättä vastaa tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin, eikä se vastaa tutkimuksen tavoitetta. (Vilkkä 2015, 127)

Ryhmähaastattelu on tehokas tiedonkeruumuoto, jossa tutkija saa tietoa monelta henkilöltä yhtä aikaa. Ryhmän kontrolloivalla vaikutuksella on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Ryhmä voi muun muassa auttaa väärinymmärrysten korjauksessa tai auttaa muistinvaraisissa asioissa. Toisaalta ryhmässä voi olla dominoivia osallistujia, jotka pyrkivät määräämään keskustelun suunnan ja estävät erilaisten kantojen esiintulon. Näitä seikkoja on syytä ottaa huomioon tulosten tulkinnassa ja johtopäätösten teossa. (Hirsijärvi ym. 2004, 199-200)

Laadullisesta tutkimusmenetelmästä puhuttaessa korostetaan, että tutkimus on aina paikka-, aika- ja tilannesidonnaista, jolloin puhutaan tutkimuksen kontekstuaalisuudesta. Tutkijan tulee siis miettiä, mitä vaikutuksia ajalla, paikalla ja haastattelutilanteella on

ollut haastattelun laatuun ja tutkimusaineiston vastaavuudesta asetettuun tutkimuskysymyksiin, tutkimusongelmaan ja tutkimuksen tavoitteisiin. Haastattelutilanteen aluksi on hyvä tarkistaa, että haastateltava on tietoinen tutkimuksen tarkoituksesta ja on edelleen suostuvainen haastatteluun. Haastateltavalle voi myös antaa lyhyen tiivistelmän tutkittavasta aiheesta. (Vilkka 2015, 133)

6.2 Tutkimusjoukko

Opinnäytetyön tutkimusjoukko muodostui alun perin seitsemästä asiantuntijasta, joista viisi oli aiempaan vaiheeseen osallistuneita ja kaksi uusia asiantuntijoita. Kaksi asiantuntijaa jättäytyi pois tutkielmasta jo tutkielman alkuvaiheessa ja kaksi vielä myöhemmin sanastokokouksen toteutusajankohdan sopimattomuuden vuoksi. Sanastokokoukseen osallistui lopulta kolme alan asiantuntijaa, yksi koulutusorganisaation, yksi psykiatrian ja yksi ikääntyneiden ja apuvälineiden toimialueelta.

Asiantuntijat valittiin ENOTHE:n ja COTEC:n sekä delfoimenetelmän asiantuntijalle asettamien kriteerien mukaisesti. ENOTHE JA COTEC mukaan asiantuntija on oman erityisalansa osaaja, joka on kehittänyt osaamistaan vähintään yhdellä seuraavista osa-alueista: käytännön työ, esimiestehtävät, koulutus- ja kehittämistehtävät sekä tutkimus (COTEC/ENOTHE 2011). Delfoimenetelmässä asiantuntemuksen määrää arvioi-
dessa keskeistä ovat henkilön kokemus ja ammatillinen tieto ja taito, kyky lukea tulevaa kehitystä, luovuus ja mielikuvitus sekä kollegoiden arvio ja mielipiteet kyseessä olevan henkilön asiantuntijuudesta. (Remes 1995)

6.3 Empiirisen prosessin eteneminen

Opinnäytetyön käytännön toteutus koostui täsmäryhmähaastattelusta, jonka avulla tutkittavasta aiheesta saadaan sekä laadullista että määrällistä aineistoa. Opinnäytetyö on jatkoa Lehtisen ja Pajamäen samaa aihetta käsittelevälle opinnäytetyölle ja täsmäryhmähaastattelu toimii aiemmassa tutkimuksessa käytetyn delfoimenetelmän viimeisenä kierroksena.

Tutkija valitsi asiantuntijat aiemmin esiteltujen (6.2 Tutkimusjoukko) asiantuntijakriteerien mukaisesti. Asiantuntijoiden kiinnostuksen ja motivaation selvittämiseksi tutkija oli

sähköpostitse (Liite 1) yhteydessä asiantuntijoihin kertoakseen tutkielman tarkoituksesta sekä arvion osallistumiseen vaadittavasta työpanoksesta ja ajasta.

Tämän jälkeen osallistujille lähetettiin web-kysely, joka sisälsi useita päivämäärä- ja kellonaikavaihtoehtoja täsmäryhmähaastattelun toteutusajankohdaksi. Asiantuntijat pystyivät anonyymisti vastaamaan yhden tai useamman heille sopivan ajankohdan viikon vastausajalla. Oletuksena oli tutkielman osallistumisprosentin olevan melko korkea, sillä tutkimusjoukko koostui toimintaterapian asiantuntijoista, joille aiheen oletettiin olevan kiinnostava ja ajankohtainen. Osa tutkielmaan kutsutuista oli myös osallistunut aiempaan samaa aihetta käsittelevään tutkielmaan, jonka ajattelin olevan osallistumiseen motivoiva tekijä. Asiantuntijoiden aikataulujen yhteensovittaminen ryhmähaastattelua varten osoittautui haastavaksi, mikä osaltaan laski osallistumisprosenttia.

Täsmäryhmähaastattelun kestoksi arvioitiin noin tunti, joka ylittyi varsinaisessa haastattelutilanteessa hieman. Haastattelutilanteen alussa asiantuntijoille jaettiin tutkimuslupalaput (Liite 2) sekä kuvailtiin tapaamisen tarkoitus ja miten haastattelutilanteessa olisi tarkoitus edetä. Ennen varsinaisen ryhmähaastattelun aloitusta asiantuntijoille esiteltiin Lehtisen ja Pajamäen pilottitutkimuksen tuloksia tässä opinnäytetyössä kappaleen neljä- *Toimintaterapian terminologia Suomessa* kuvatus taulukon mukaisesti (Kuvio 3). Taulukkoon oli kerätty aiemmasta tutkielmasta uudelle kierrokselle siirrettäväksi jääneet termit (12). Nämä termit oli jaoteltu aiemman tutkimusten tulosten mukaisesti kahteen luokkaan: uudelleen käsiteltäviin (8) ja uudelleen muotoiltaviin termeihin (4).

Alkukeskustelun jälkeen asiantuntijoille jaettiin tuloste (Liite 3), joka sisälsi uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien suomenkieliset käännökset ja määritelmät sekä alkuperäiset englanninkieliset termit. Määritelmät jaettiin termien käännösten hahmottamisen tueksi, eikä asiantuntijoiden ollut tarkoitus ottaa kantaa termien määritelmiin. Asiantuntijoiden tuli yhdessä keskustellen ottaa kantaa uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien (12) suomenkielisten termien käännösten laatuun. Jokaisen asiantuntijan tehtävänä oli aiemman tutkielman tavoin luokitella, onko termi 1 suositeltava, 2 sallittava, 3 ei-suositeltava, 4 hylättävä vai 5 vanhentunut. Asiantuntijoilla oli mahdollisuus antaa myös uusia käännösehdotuksia uudelleen muotoiltavaksi jääneiden termien tilalle. Haastattelun jälkeen tulokset analysoitiin ja niistä koostettiin yhteenveto.

6.4 Aineiston käsittely ja analysointi

Kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko ovat tutkimuksen tärkeimpiä vaiheita. Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, millaisia vastauksia hän saa tutkimusongelmiinsa. Aineistoa voidaan analysoida monin tavoin. Analyysitavat jaotellaan usein karkeasti määrälliseen ja laadulliseen analyysiin. Selittämiseen tähtäävässä lähestymistavassa käytetään tavallisesti tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa. Ymmärtämiseen tähtäävä laadullisessa lähestymistavassa käytetään usein kvalitatiivista analyysia ja päätelmien tekoa. Analysointi tavaksi tulisi valita tapa, joka tuo parhaiten vastauksia asetettuun tutkimusongelmaan. (Hirsijärvi 2004 209-212.)

6.4.1 Määrällisen aineiston analysointi

Määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimusaineiston analyysi perustuu aineiston kuvaamiseen numeroiden ja tilastojen avulla. Tällöin pyritään selvittämään ilmiöiden välisiä yhteyksiä, yleisyyttä tai syy-seuraussuhteita numeroiden ja tilastojen avulla. (Koppa 2016)

Tässä tutkimuksessa määrällinen aineisto muodostui jokaisen asiantuntijan antamasta laatuluokitusarvioista uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien (12) kohdalla. Haastattelun aikana tutkija kirjasi erilliselle lomakkeelle jokaisen asiantuntijan laatuluokitusarvion kaikkien kahdentoista käsiteltävän termin kohdalla, joiden paikkansapitävyys tarkistettiin vielä analyysivaiheessa haastattelun nauhoitteesta.

Määrällisen aineiston analyysissä on tavallista, että tutkimusaineistoa kuvataan sekä tilastollisesti että graafisesti. Tässä opinnäytetyössä määrällisen aineiston analysointi aloitettiin termien luokittelulla, luokitteluasteikko on kuvattu kappaleessa 6.3 Empiirisen prosessin eteneminen.

6.4.2 Laadullisen aineiston analysointi

Tutkimuksen laadullinen aineisto muodostui ryhmähaastattelusta, jossa alan asiantuntijat arvioivat uudelleen käsiteltävien termien käännösten laatua. Haastattelun aikana tutkija kirjasi asiantuntijoiden termien luokitukset ja perustelut aiemmassa tutkielmassa käytössä olleelle lomakkeelle (Liite 4). Aineiston analysointi on toteutettu induktiivisesti eli aineistolähtöisesti, joka tarkoittaa että tutkimuksen pääpaino on aineistossa. Induk-

tiivisuus tarkoittaa, että teoria rakennetaan aineisto lähtökohtana ja että aineiston analyysissä edetään yksittäisistä havainnoista yleisimpiin väitteisiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Ryhmähaastattelun jälkeen nauhoite litteroitiin. Litteroinnilla tarkoitetaan puhemuotoisen aineiston muuttamista kirjoitettuun muotoon. Litterointi voidaan tehdä koko aineistosta tai valikoiden esimerkiksi teema-alueiden mukaisesti. Litteroinnin tarkkuus riippuu tutkimustehtävästä sekä siitä, kuinka tarkasti puhe ja sen tuottaminen halutaan analysoida varten tallentaa. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 92-94)

Tässä tutkielmassa ei katsottu sanatarkan litteroinnin olevan tarpeellista, vaan nauhoitteista litteroitiin etukäteen määriteltuihin teemoihin liittyvästä puheesta vain pääkohdat. Kyseisestä litterointitavasta käytetään nimitystä referoiva litterointi. Nauhoitteesta siis litteroitiin kaikki asiantuntijoiden yhtenevät ja eriävät perustelut uudelleen käsiteltävien termien (12) laadulle ja luokitukselle. (Aineistohallinnan käsikirja 2015.)

Liitteroinnin jälkeen asiantuntijoiden perusteluista koottiin teemoittelun avulla tyyppivastaukset. Laadullisen aineiston tulokset jaoteltiin edeltäneen tutkimuksen tavoin aineistolähtöisesti kahteen pääluokkaan: hyväksyttyihin ja uudelleen käsiteltäviin termeihin. Termien jaottelussa hyödynnettiin määrällisen aineiston tuloksia. Molemmille luokille koostettiin teemoittelun pohjalta tyyppivastaukset. Määrällisen ja laadullisen aineiston analyyseista koostettiin lopullinen yhteenveto joka on esitelty seuraavassa kappaleessa.

7 TULOKSET

Asiantuntijoiden toimesta **suositeltavaksi** luokiteltuja termejä oli ryhmähaastattelun jälkeen yhteensä viisi kappaletta, joista kaikki olivat konsensustermejä. **Sallittavaksi** luokiteltuja termejä oli vastaavasti yhteensä neljä kappaletta, jotka oli luokiteltu kaikkien asiantuntijoiden toimesta sallittaviksi. **Ei-suositeltavia** termejä oli asiantuntijoiden luokituksen perusteella kolme kappaletta. Asiantuntijat olivat myös näiden kolmen termien kohdalla luokittelusta samaa mieltä, joten konsensus saavutettiin koko käsiteltävän aineiston kohdalla. Asiantuntijat eivät luokitelleet ainuttakaan termiä hylättäväksi tai vanhentuneeksi.

Tulosten kuvaamiseksi termit jaettiin aiempaa tutkielmaa mukaillen kahteen pääluokkaan: hyväksyttyihin (9) ja uudelleen muotoiltaviin termeihin (3) (Kuvio 4.). Hyväksytyt termit sisälsivät ne termit, jotka asiantuntijat olivat luokitelleet joko suositeltaviksi tai sallittaviksi. Uudelleen muotoiltavat termit puolestaan sisälsivät termit, jotka asiantuntijat olivat määritelleet ei-suositeltaviksi, hylättäväksi tai vanhentuneiksi. Toisin sanoen asiantuntijat arvioivat uudelleen käsiteltävistä termeistä (12) 75% hyväksyttäväksi ja 25% uudelleen muotoiltavaksi termeiksi.

Hyväksytyt termit (9)	Dependence
	= <u>Riippuvaisuus</u> /Riippuvuus
	Evaluation
	=Arviointi
	Function 1
	= Toiminto
	Function 2
	=Toimia
	Occupational mapping
	=Toiminnallisuuden kartoitus
	Occupational performance areas
	= Toiminnallisuuden osa-alueet
	Setting
	= Asetelma/ <u>Puitteet</u>
	Task
	= Tehtävä

		Task analysis = Tehtävän analyysi
Uudelleen termit (3)	muotoiltavat	Interdependence =Asioiden välinen riippuvuus Occupational performance components =Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät Occupational performance environment =Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät

Kuvio 2. Termien jaottelu. Alleviivatut termit kuvaavat termejä, joita asiantuntijat pitivät parhaana käännöksenä termijoukosta.

7.1 Hyväksytyt termit

Hyväksytyihin termeihin kuuluivat termit, jotka asiantuntijat olivat jaotelleet joko suositeltaviksi tai sallittavaksi termeiksi. Suositeltaviksi termeiksi asiantuntijat luokittelivat termit *arviointi (evaluation)*, *toimia (function 2)*, *toiminnallisuuden kartoitus (occupational mapping)*, *tehtävä (task)*, *tehtävän analyysi (task analysis)*, *riippuvaisuus (dependence)*, *toiminnallisuuden osa-alueet (occupational performance areas)*, *puitteet (setting)* ja *toiminto (function 1)*.

Yleisimpiä perusteluja olivat termin selkeys ja ymmärrettävyys. Hyväksytyjä termejä perusteltiin usein myös termien perustumisesta toimintaterapian teoriaan, malleihin ja kirjallisuuteen. Asiantuntijat perustelivat usean termin kohdalla termin hyväksyttävyyttä sen asiakaslähtöisyyden ja moniammatillisen ymmärrettävyyden kautta.

Termien perusteluiden joukosta oli myös yksittäisiä perusteluja, jotka eivät puolla termin suositeltavuutta tai sallittavuutta. Tällaisia perusteluja olivat muun muassa ettei termi ollut ymmärrettävä tai suositeltava moniammatillisesti tai asiakaskunnan kannalta. Termien *toiminto* ja *tehtävä* erottelua pidettiin haastavana ja näin suositeltavuutta tai sallittavuutta vähentävänä tekijänä. Termin suositeltavuutta tai sallittavuutta vähensi myös termien vähäinen käyttö asiakastyössä. Näistä seikoista huolimatta asiantuntijat luokittelivat yksimielisesti termit joko suositeltaviksi tai sallittaviksi.

Termien *toiminta*, *tehtävä*, *tehtävän analyysi* ja *toiminto* kohdalla otettiin kantaa erityisesti termien määritelmiin, joiden nähtiin olevan usein ristiriidassa termin käännöksen kanssa. Termin ei siis mielletty tarkoittavan määritelmän mukaisia asioita. Haastattelusta oli myös huomattavissa, että asiantuntijoiden oli vaikea ymmärtää yksittäistä termiä puuttumatta sen määritelmään. Asiantuntijat kokivat myös käännösten laadun arvioinnin kannalta tärkeäksi, että käännös ja sen määritelmä vastaisivat toisiaan.

7.2 Uudelleen muotoiltavat termit

Uudelleen muotoiltavia termejä (3) olivat termit *asioiden välinen riippuvuus* (*interdependence*), *toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät* (*occupational performance components*) ja *toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät* (*occupational performance environment*). Asiantuntijat luokittelivat kaikki kyseiset termit ei-suositeltaviksi. Termit *toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät* ja *toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät* koettiin liian pitkiksi ja hankaliksi. *Asioiden välinen riippuvuus* kokettiin myös liian pitkänä ja vieraana terminä, joka ei ole käytössä omassa työssä. Lisäksi tämä termi nähtiin kuvaamaan sekä asioita että ihmisiä, joten termin nähtiin olevan liian suppea kuvaamaan sitä mitä sen olisi tarkoitus kuvata. Asiantuntijat näkivät kaikkien kolmen uudelleen käsiteltävän termin kohdalla ristiriitaa termin ja sen määritelmän välillä. Asiantuntijat eivät siis mieltäneet termien tarkoittavan sen määritelmien mukaisia asioita. Uudelleen muotoiltavat termit vaativat asiantuntijoiden mukaan lisää työstämistä ja tarkentamista, jotta ne voitaisiin ottaa aktiivisesti käyttöön.

7.2.1 Uudet käännösehdotukset

Asiantuntijat antoivat osalle hyväksytyistä termeistä uusia käännösehdotuksia, joiden katsoivat olevan laadultaan yhtä hyviä tai parempia kuin käsiteltävä termin käännös. Termille riippuvaisuus asiantuntijat antoivat uuden käännösehdotuksen tuen tarve. Englanninkielisen termin katsottiin tarkoittavan enemmän tuen tarvetta. Tuen tarpeen ajateltiin myös olevan riippuvaisuutta kuvaavampi ja positiivisempi termi. Myös arviointi termille esitettiin positiivisempi ja asiakaslähtöisempi käännösvaihtoehto, kartoitus. Toiminnallisuuden osa-alueet termin kohdalla asiantuntijat pohtivat sen vastaavuutta

heillä käytössä olevaan toimintakokonaisuudet termiin, joka oli käytetympi ja tutumpi termi tutkielmaan osallistuneiden asiantuntijoiden keskuudessa.

Hyväksytyksi luokiteltujen termien tavoin asiantuntijat antoivat uusia käännösehdotuksia myös uudelleen muotoiltaville termeille. *Asioiden väliselle riippuvuudelle* kaikkia asiantuntijoita miellyttävänä käännösehdotuksena pidettiin *keskinäistä riippuvuutta*. Keskinäisen riippuvuuden katsottiin kuvaavan termin tarkoitusta laajemmassa mitta-kaavassa kuin termiä *asioiden välinen riippuvuus*. Asiantuntijat arvioivat termin tarkoittavan sekä ihmisten että asioiden välistä riippuvuutta, jonka kuvaamiseen *keskinäinen riippuvuus* vastasi aiempaa termiä paremmin. Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät sekä toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät vaativat asiantuntijoiden mielestä vielä lisää työstämistä ja pohdintaa useamman alan asiantuntijan voimin, eivätkä he kehittäneet tilalle parempia käännösehdotuksia. Asiantuntijoiden ajatuksena kuitenkin oli, että kyseisistä termeistä saataisiin toistensa kanssa yhdenmukaiset.

Asiantuntijat arvioivat termien käännösten laatua hyvin samansuuntaisesti ja konsensus saavutettiin koko käsitellyn aineiston kohdalla. Aineistoa analysoitaessa tuli ottaa kuitenkin huomioon tutkielman pieni otanta ja ryhmähaastattelun vaikutus asiantuntijoiden vastausten luotettavuuteen. Osa termeistä luokiteltiin edelleen ei-suositeltaviksi, joten tämän tutkimuksen perusteella nämä termit vaativat vielä uudelleen muotoilua alan asiantuntijoiden toimesta.

7.3 Jatkosuosituksiset

Uudelleen käsiteltävien termien (3) osalta pohdin parhaaksi ratkaisuksi muotoilla kyseiset termit uudelleen, ENOTHE:n protokollan mukaista termien käännöstyöprosessia mukaillen.

Tutkielman tuloksia on mahdollista siirtää muille tutkimusryhmille työskentelyn ja keskustelun pohjaksi. Tutkija koki täsmäryhmähaastattelun tehokkaaksi ja nopeaksi tavaksi kerätä tietoa termien laadusta. Koska kummankin tutkielman otokset olivat pieniä ja vain suuntaa antavia, suosittelen laajentaa tutkimuksia ulottumaan laajempaan tutkimusjoukkoon. Nämä kaksi tutkielmaa voivat kuitenkin toimia tällöin protokollana laajemman tutkimuksen toteuttamisessa.

Asiantuntijat arvioivat kahdestatoista termistä seitsemän termin kohdalla määritelmän olevan ristiriidassa termin käännöksen kanssa. Toisin sanoen asiantuntijoiden arvion mukaan 58% aineiston termeistä ja niiden määritelmistä vaativat muokkausta ja yhtenäistämistä. Sama ilmiö ilmeni myös Lehtisen ja Pajamäen toteuttamassa tutkielmassa, jossa asiantuntijat ottivat myös kantaa termien käännösten ja määritelmien väliseen ristiriitaan. Kummassakin tutkimuksessa ilmeni, etteivät asiantuntijat mieltäneet termin käännöksen tarkoittavan määritelmän mukaisia asioita. Asiantuntijat kokivat myös termin ymmärtämisen vaikeaksi ilman määritelmään puuttumista. Tämän vuoksi näen termien jatkokäsittelyn kannalta tärkeänä, että käännöstermien ja määritelmien väliseen yhteyteen ja vastaavuuteen kiinnitettäisiin huomiota, ennen laajemman tutkimuksen toteuttamista.

8 POHDINTA

Opinnäytetyö käsitteli kansainvälisesti ja kansallisesti ajankohtaista aihetta, jonka eteenpäin vieminen on toimintaterapian kehittymisen kannalta merkittävää. Toimintaterapia on Suomessa melko uusi ja vieras ala, jonka vuoksi tarvitaan toimintaterapeuttien yhteinen ymmärrys alan keskeisistä termeistä. Terminologian vakiinnuttamisella toimintaterapeutit voivat perustella käytännön työtänsä muille ammatti- ja asiakasryhmille.

Opinnäytetyön tekeminen yksin vaati tekijältä vastuullisuutta, itsenäistä päätöksentekokykyä, sekä tehokkuutta, jotka vallitsivat tutkijan työssä läpi opinnäytetyö prosessin. Opinnäytetyön eteenpäin vieminen aikataulullisesti oli helpompaa kuin ryhmässä tehtävän opinnäytetyön, sillä tutkija pystyi viemään tutkielmaansa eteenpäin oman aikataulunsa mukaan. Opinnäytetyöprosessi sujui kokonaisuudessaan hyvin, vaikka se ei toteutunut suunnitelman mukaisessa aikataulussa. Yksin työskentelyssä oli myös negatiiviset puolensa, kuten näkökulmien ja mielipiteiden yksipuolisuus eri opinnäytetyön toteutuksen vaiheissa. Tutkija sai kuitenkin vahvaa tukea opinnäytetyön ohjaavalta opettajalta sekä aiemman tutkielman toteuttajilta, joilla oli vahva teoria ja käytäntö pohja tutkittavasta aiheesta.

8.1 Vastaukset tutkimusongelmiin

Opinnäytetyötä ohjaavat tutkimusongelmat ja työn raja-alue muokkautuivat ja täsmentyivät opinnäytetyön edetessä, samalla kun tutkijan teoreettinen tieto lisääntyi. Lopulliset opinnäytetyötä ohjaavat kysymykset olivat: *Miten toimintaterapian asiantuntijat arvioivat uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien (12kpl) käännosten laatua ja millaisia uusia käännosehdotuksia asiantuntijat antavat termeille, jotka ovat aiemmassa tutkimuksessa päätetty hylätä.* Kerätystä aineistosta saatiin vastaukset asetettuihin tutkimusongelmiin.

Toimintaterapian asiantuntijat arvioivat uudelleen käsiteltävien termien laatua hyvin samansuuntaisesti ja konsensus saavutettiin koko aineiston kohdalla. Asiantuntijat luokittelevat käsitellyistä (12) termistä yhdeksän hyväksytyiksi ja kolme uudelleen muotoiltaviksi termeiksi. Asiantuntijat pohtivat termejä sidoksissa omaan asiakastyöhön sekä moniammatilliseen yhteistyöhön. Tämän lisäksi he pohtivat termejä omien asiakaskun-

tiensa näkökulmasta. Termejä pohdittiin usein myös toimintaterapian teoriapohjien ja mallien sekä ICF-luokituksen kautta.

Asiantuntijat ottivat kantaa myös termien määritelmiin tapauksissa, joissa termien käännöksiä pidettiin suositeltavina, mutta määritelmä kaipaisivat uudelleen muotoilua. Useamman termin kohdalla asiantuntijat arvioivat termien käännösten ja määritelmien välillä vallitsevan ristiriidan. Tämän vuoksi he kokivat tärkeäksi, että myös termien käännösten ja määritelmien yhteneväisyyttä ja laatua tarkasteltaisiin ja arvioitaisiin alan asiantuntijoiden toimesta.

Edeltäneen tutkimuksen tavoin yksi tutkielman toteutukseen liittyvistä haasteista oli, että termejä mietittiin usein yksittäisinä ja irtonaisina sanoina, vahvasti asiayhteydestä irrotettuina, jolloin termien laadun perustelut olivat melko yksiselitteisiä.

Tutkielman tulokset termien käännösten laadusta ja käytettävyydestä ovat suuntaa antavia, eikä suurempia yleistyksiä voi pienen otoksen vuoksi tehdä. Tutkimuksia tulisi laajentaa ulottumaan suurempaan tutkimusjoukkoon, jotta tutkittavasta aiheesta saataisiin kokonaisvaltaisempi ja luotettavampi kuva.

8.2 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa voidaan käyttää useita erilaisia tutkimus- ja mittaustapoja. Määrälliselle ja laadulliselle tutkimukselle on olemassa omat menetelmänsä ja mittarinsa tutkimuksen laadun arvioimiseen. (Hirsijärvi ym. 2005, 216-218.)

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa puhutaan yleensä tutkimuksen reliabiliteetista ja validiteetista. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta. Toisin sanoen reliabiliteetilla tarkoitetaan mittauksen tai tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Validius taas tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. (Hirsijärvi ym. 2004, 216-217)

Reliabiliteetti koostuu kahdesta osatekijästä: konsistenssista ja stabiliteetista. Konsistenssi kuvaa käytetyn mittarin yhtenäisyyttä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi mittarin kysymysten jakoa kahteen väittämäjoukkoon. Jos kumpikin joukko mittaa samaa asiaa, voidaan mittarin todeta olevan konsistenssi. Stabiilin mittarin tulokset eivät ole riippuvaisia tutkimuksen ulkoisista tekijöistä, kuten tutkimuksen toteuttajasta tai vastaajan mielialasta. (Paaso 2007.)

Tämän tutkielman haastattelumenetelmänä oli ryhmämuotoinen puolistrukturoitu teemahaastattelu. Puolistrukturoidussa haastattelussa käsiteltävät teemat ja niiden etenemisjärjestys on jokaiselle haastateltavalle samanlaiset. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta. Tutkija on haastattelutilanteessa pysynyt haastattelun ulkopuolisena, neutraalina ja ainoastaan haastattelun teemat kertovana haastattelijana, eikä tutkimuksen toteuttajalla ole vaikutusta saatuihin tuloksiin. Toteutettu haastattelu on mahdollista toistaa uuden tutkijan toimesta uudella tutkimusjoukolla, sillä tutkimuksen empiirinen osuus on kuvattu tarkasti tässä opinnäytetyössä.

Tutkimuksen reliabiliteetin selvittämisen lisäksi luotettavuuden kannalta tulee selvittää myös tutkimuksen pätevyys eli validiteetti. Validiteetilla tarkoitetaan mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri niitä asioita, joita se on tarkoitettukin mittaamaan. (Paaso 2007.)

Opinnäytetyön tutkimusjoukko valittiin tarkasti ENOTHE:n ja delfoimenetelmän asiantuntijakriteerien mukaisesti, luotettavien ja pätevien tulosten saamiseksi. Osa asiantuntijoista oli osallistunut myös aiempaan aihetta koskevaan tutkielmaan, mikä lisää osaltaan tutkimuksen validiutta. Asiantuntijat työskentelivät myös eri työorganisaatioissa, joka lisää haastattelun mielipiteiden monipuolisuutta ja näin myös tutkielman luotettavuutta.

Tutkielman aineiston keruu tapahtui ryhmämuotoisena haastatteluna, joka on tutkielman kannalta sekä edistävä että estävä tekijä. Välitön vuorovaikutus nopeutti ja tehosti konsensuksen saavuttamista termien laatua arvioitaessa. Asiantuntijoiden mielipiteet olivat kuitenkin hyvin samankaltaisia, eikä eroavaisuuksia termien luokittelussa ilmennyt koko aineiston kohdalla. Tutkielmaan osallistuneet asiantuntijat luokittelivat siis yksittäiset termit täsmälleen muiden tutkielmaan osallistuneiden asiantuntijoiden kanssa samaan luokkaan. Tutkijan pohdittavaksi jäi, johtuiko tutkielmassa saavutettu konsensus aineiston keruu tavasta vai olivatko tutkielmaan osallistuneet asiantuntijat täsmällisen samaa mieltä termien luokittelusta.

8.3 Eettisyys

Tutkimusprosessin aikana tehtävät ratkaisut ovat merkittäviä tutkimuksen eettisyyden näkökannasta katsottuna. Tutkimuksen tekemiseen liittyy paljon erilaisia eettisiä periaatteita, joiden huomioon ottaminen on tärkeää. Tutkimukseen osallistumisen tulee

aina olla vapaaehtoista ja tutkimushenkilöllä on oikeus pysyä nimettömänä. Tutkimus ei saa sisältää ominaisuuksia tai piirteitä, joiden perusteella jonkin tutkimushenkilön identiteetti olisi tunnistettavissa. Tutkittavalla on oikeus myös salassapitoon, jonka vuoksi jokaiselta tutkittavalta tulee pyytää erillinen lupa tutkimuksen tekemiseen. Tutkittavien tietoja tulee käsitellä luottamuksellisesti, jolloin on erityisen tärkeää huomioida kenellä on oikeus käsitellä kyseistä aineistoa. Jokaisella tutkijalla on myös vastuu oman tutkimuksensa suhteen. Tutkijan tulee siis ymmärtää jokaisen ihmisarvo ja loukkaamattomuus. (Soininen 1995, 129-131)

Kaikissa opinnäytetyön toteutuksen vaiheissa toimittiin eettisten periaatteiden ja tapojen mukaisesti. Ennen varsinaisen tutkielman aloittamista tutkija hankki tarvittaessa asiantuntijoiden työorganisaatioilta viralliset tutkimusluvut. Lisäksi jokaiselta asiantuntijalta pyydettiin kirjallinen suostumus tutkielmaan osallistumiseen. Jokaista asiantuntijaa tiedotettiin tutkielman tarkoituksesta ja kulusta. Tutkielmaan osallistuminen oli vapaaehtoista ja kaikkia asiantuntijoiden tietoja käsiteltiin luottamuksellisesti tutkijan toimesta. Tutkielman tulokset raportointiin tilastollisina kokonaisuuksina, yksittäisen vastaajan anonymiteetin säilyttämiseksi.

Tutkielman haastattelu nauhoitettiin tulosten litterointia ja analyysia varten. Lupa nauhoittamiseen varmistettiin tutkijoilta tutkimusluvassa, sillä tutkimustilanteiden nauhoittamiseen tarvitaan aina tutkimushenkilöiden lupa. Tutkijan tulee myös selvittää haastateltaville, miksi hän haluaa nauhoittaa keskustelun ja mihin nauhoituksia tullaan käyttämään, miten niitä säilytetään ja miten ne lopulta hävitetään. (Oliver 2004, 45). Kaikki tutkielman tutkimusmateriaalit tuhottiin välittömästi tutkimustulosten ja opinnäytetyön valmistuttua. Asiantuntijoille kerrottiin, että opinnäytetyö on julkinen ja se on nähtävillä Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun-yksikön kirjastossa ja Theseus-verkkoympäristössä.

LÄHTEET

- Aineistohallinnan käsikirja 2015. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 9.10.2016. <http://www.fsd.uta.fi/aineistohallinta/fi/>
- Anttila, P. 2010. Delfoi-menetelmä. Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi, Virtuaaliammatti-korkeakoulu. Viitattu 31.10.2016. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348561062/1194356475263.html>
- Jurmu, B. KL. 2002. Toimintaterapian didaktisia lähtökohtia. Verkkolehtien etusivu, Jyväskylän yliopisto, Terveystieteiden laitos. Viitattu 1.4.2016. http://www.peda.net/verkkolehti/jyu/89/toimintaterapia?m=content&a_id=14
- Bjon, C. 2014. Terminologia, tesaurus vai ontologia? Kela.
- COTEC/ENOTHE 2011. European OT Expert Groups. Guidelines for Establishment and Management.
- Creek, J. 2010. The Core Concepts of Occupational Therapy. A Dynamic Framework for Practice 1.painos. London. Philadelphia:Jessica Kingsley Publishers.
- ENOTHE, The European Network of Occupational Therapy in Higher Education. 1995. Viitattu 1.7.2016.<http://www.enothe.eu/index.php>.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki:Gaudeamus..
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopainos.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 1985. Teemahaastattelu. 3. painos. Hensinki: Kyriiri.
- Hirsijärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P.2005. Tutki ja kirjoita 11. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Jurmu, B.KL.2002. Toimintaterapian didaktisia lähtökohtia. Verkkolehtien etusivu, Jyväskylän yliopisto, Terveystieteiden laitos. Viitattu 1.7.2016. http://www.peda.net/verkkolehti/jyu/89/toimintaterapia?m=content&a_id=14.
- Kaukinen, M-A.2013. Terminologia projektin ideointia. Toimintaterapeuttiliiton koulutuspäivän round table –discussion.
- Kaukinen, M-A.; Kuikkaniemi, A. & Roininen, M. 2014. Projektisuunnitelma, Toimintaterapian Terminologia projekti. TuAMK, TKI-toiminta.
- Koppa, 2016, Jyväskylän yliopisto. Viitattu 1.7.2016. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja>

- Kuusi, O. & Linturi, H. 2006. Delfoi-oraakkelin matkassa. Viitattu 4.6.2016. http://www.edelfoi.fi/fi/orgs/hse/materials/001_delfix
- Lehtinen, V. & Pajamäki, E. 2015. Toimintaterapian terminologia Suomessa- Pilotti ENOTHE:n protokollaa solveltaen. Opinnäytetyö 2015.
- Oliver, P. 2004. The Student's Guide to Research Ethics. Berkshire: Open University Press.
- Paaso, E.2007. KvantimOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.10.2016. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>
- Remes, P. (toim.) 1995. Asiantuntijoiksi oppiminen. Institute of Educational Research of University of Jyväskylä. Työpapereita 1.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvalimOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 31.10.2016. http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvalimOTV.pdf
- Sanastokeskus TSK ry.2016. Viitattu 7.6.2016. <http://www.tsk.fi/tsk/>
- Soininen, M. 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Painosalama Oy. Turku.
- Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. 2010 Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa – Arvioinnin lähtökohdat ja suositukset.
- TEPA- Sanastokeskus TSK:n termipankki. Viitattu 7.6.2016. <http://www.tsk.fi/tepa>
- Tähkäpää, E. 2013. ENOTHE:n termien ja määritelmien käännöstyö
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4.painos. PS-kustannus. Bookwell Oy, Juva.

SAATEKIRJE

Hyvä toimintaterapian asiantuntija!

Olen viimeisen vuoden toimintaterapeuttiopiskelija Turun Ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä suomalaisen toimintaterapian terminologian yhtenäistämiseen liittyen. Terminologia on olennainen osa suolaista toimintaterapiaa. Suomalaiset toimintaterapeutit käyttävät työssään vieraskielistä lähdemateriaalia, jonka pohjalta he kääntävät ja tulkitsevat alan keskeisiä termejä vaihtelevasti. Terminologia ei ole siis vakiintunutta.

Vera Lehtinen ja Emmi Pajamäki toteuttivat viime syksynä 2015 opinnäytetyönä *Toimintaterapian terminologia Suomessa- Pilotti ENOTHE:n protokollaa soveltaen*, tarkoituksenaan luoda pohjaa toimintaterapian terminologian yhtenäistämistyölle. Tällöin toimintaterapian asiantuntijat arvioivat toimintaterapian keskeisten termien (30 kpl) käännösten laatua. Lehtisen ja Pajamäen yhtenäistämistyö jäi kesken ja täysi konsensus saavutettiin vain 16,7 prosentissa aineistosta. Hyväksyttyjä termejä oli 18 kappaletta, ja uudelleen käsiteltäväksi jäi 12 termiä, joiden jatkokäsittelyä Lehtinen ja Pajamäki suosittelivat sanastokokouksen muodossa.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on siis jatkaa Lehtisen ja Pajamäen aloittamaa toimintaterapian terminologian yhtenäistämistä sanastokokouksen muodossa. Sanastokokouksessa asiantuntijat (6-8 asiantuntijaa) kokoontuvat fyysisesti samaan paikkaan keskustelemaan uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien (12kpl) käännösten laadusta, tavoitteena saavuttaa termien kohdalla konsensus. Sanastokokouksessa asiantuntijoiden on mahdollista ehdottaa termeille myös uusia käännösvastineita. Sanastokokoukseen osallistuminen ei vaadi erillistä valmistautumista. Sanastokokoukseen olisi hyvä varata aikaa n. 1 tunti.

Osallistumalla tähän jatkotutkielmaan pääset osaksi suomalaisen toimintaterapian terminologian yhtenäistämistyötä. Olet myös mukana kehittämässä suomalaista toimintaterapian terminologiaa kansainvälisesti pätevälle tasolle!

Ilmoitathan mahdollisuudestasi osallistua sanastokokoukseen mahdollisimman pian tutkielman tekijän sähköpostiosoitteeseen:

olga.t.kivila@edu.turkuamk.fi

Ystävällisin terveisin, Olga Kivilä

TUTKIMUSLUPA

TIEDOTE JA SUOSTUMUS TUTKIELMAAN OSALLISTUMISESTA

Toimintaterapian terminologia Suomessa – Pilotti 2

Tämä on Turun ammattikorkeakoulun toimintaterapeuttiopiskelijan toteuttama tutkielma, joka on osa opinnäytetyötä. Suomalaisen toimintaterapian terminologia on vielä vakiintumatonta ja yhtenäistämistyö alkutaipaleella. Suomalaisessa toimintaterapiassa käytetään paljon vieraskielistä lähdemateriaalia, jonka pohjalta toimintaterapeutit tulkitsevat ja kääntävät alan keskeisiä termejä vaihtelevasti. Terminologian yhtenäistämiprojektiin liittyen on tehty opinnäytetyön muodossa pilottitutkimus, jossa tarkasteltiin suomalaista toimintaterapian terminologiaa käytännön näkökulmasta. Vera Lehtisen ja Emmi Pajamäen opinnäytetyön, Toimintaterapian terminologia Suomessa - Pilotti ENOTEN:n protokollaa soveltaen, tarkoituksena oli selvittää, kuinka toimintaterapian asiantuntijat arvioivat alan keskeisten termien käännösten laatua.

Lehtisen ja Pajamäen pilottitutkimuksessa asiantuntijat arvioivat toimintaterapian keskeisiä termejä delfoitutkimusmenetelmän avulla, joka koostui kahdesta kierroksesta; kyselylomakkeesta sekä yksilöhaastattelusta. Tutkielman tuloksena asiantuntijat arvioivat termien käännösten laatua vaihtelevasti, ja täysi konsensus saavutettiin vain 16,7% aineistosta. Ennalta määritellyt kaksi delfoi-kierrosta eivät siis riittäneet täyden konsensuksen saavuttamiseen koko aineiston kohdalla, jonka vuoksi Lehtinen ja Pajamäki suosittelivat termien jatkokäsittelyä useamman delfoi-kierroksen tai sanastokokouksen muodossa.

Osallistumalla tähän tutkielmaan olet mukana jatkamassa jo aloitettua toimintaterapian terminologian yhtenäistämiprojektia sekä kehittämässä suomalaisen toimintaterapian terminologiaa kansainvälisesti pätevälle tasolle. Tutkielmaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tutkielma toteutetaan sanastokokouksen muodossa syyskuun 2016 aikana.

Sanastokokouksessa asiantuntijat kokoontuvat fyysisesti samaan paikkaan keskustelemaan uudelleen käsiteltäväksi jääneiden termien käännösten laadusta, tavoitteena saavuttaa konsensus mahdollisimman monen termin kohdalla. Sanastokokous nauhoitetaan tulosten litterointia ja analysointia varten. Saatuja tietoja käsittelee ainoastaan tutkimuksen tekijä ja kaikkia antamiasi tietoja käsitellään luottamuksella. Kaikki tutkimusmateriaali tuhoetaan tutkijan toimesta välittömästi tutkimustulosten ja opinnäytetyön valmistuttua. Opinnäytetyö raportoidaan julkisessa seminaarissa lokakuussa 2016 ja se toimitetaan Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun kirjastoon sekä julkaistaan Theseus-verkkoympäristössä.

Tutkijan yhteystiedot: Olga Kivilä (olga.t.kivila@edu.turkuamk.fi). Opinnäytetyön ohjaavana opettajana toimii Mary-Ann Kaukinen (TtM).

Minä, _____ annan suostumukseni siihen, että antamiani tietoja ja nauhoitettuja keskusteluita voidaan käyttää tutkielmassa. Annan luvan, että käydyt keskustelut voidaan nauhoittaa ja arkistoida litterointia varten.

_____
Paikka

_____
Aika

_____
Allekirjoitus

UUELLEEN KÄSITELTÄVÄT TERMIT

Liite 1

TERM	SUOMENNOS	MÄÄRITELMÄ
Dependence	Riippuvaisuus/Riippuvuus	Tilanne, jossa yksilö tarvitsee tukea jokapäiväisten toimintojen suorittamiseen tyydyttävällä tavalla.
Evaluation	Arviointi	Toiminnallisuutta koskevan tiedon kerääminen, tulkitseminen ja arvioiminen, jotta ongelmat ja tarpeet voidaan priorisoida, interventio suunnitella ja intervention tarve ja hyöty päätellä.
Function 1	Toiminto	Toiminnan perustana olevat yksittäiset fyysiset tai psykologiset komponentit, jotka tukevat toiminnallisuutta.
Function 2	Toimia	Kyky käyttää toiminnallisuuden komponentteja tehtävän, toiminnon tai toiminnan toteuttamiseen.
Interdependence	Asioiden välinen riippuvuus	Tilanne, jossa sosiaalisen ryhmän jäsenten välillä vallitsee yhteinen riippuvuus ja vaikutusvalta.

Occupational mapping	Toiminnallisuuden kartoitus	Terapeutin ja asiakkaan välinen prosessi, jonka aikana kartoitetaan asiakkaan henkilökohtaista kokemusta ja näkemystä omasta toiminnallisuudesta.
Occupational performance areas	Toiminnallisuuden osa-alueet	Tehtävien, tekemisten ja toimintojen luokittelu, joka yleensä koostuu itsestä huolehtimisesta, tuottavuudesta ja vapaaajasta.
Occupational performance components	Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät	Kyvyt ja taidot, jotka mahdollistavat ja vaikuttavat tehtäviin, tekemiseen ja toimintaan sitoutumiseen. Nämä voidaan luokitella esim. fyysisiksi, kognitiivisiksi, psykososiaalisiksi ja tunneperäisiksi.
Occupational performance environment	Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät	
Setting	Asetelma/Puitteet	Välitön ympäristö, joka vaikuttaa sen hetkiseen tehtävään, tekemiseen tai toiminnallisuuteen ja suoriutumiseen.
Task	Tehtävä	Sarja jäsenytenitä toiminnan vaiheita (tekoja ja/tai ajatuksia), joiden tarkoituksena on saavuttaa tietty tavoite.
Task analysis	Tehtävän analyysi	Toiminnon pilkkominen osiksi tehtäväjärjestykseen.

9 TOIMINTATERAPIAN TERMINOLOGIA KÄYTÄNNÖSSÄ - PI- LOTTITUTKIMUS

ESITIEDOT:

Nimi:

Koulutusorganisaatio ja valmistumisvuosi (Toimintaterapeutti):

HYVÄ ASiantuntija!

Tässä lomakkeessa on suomennettuna kaikki 30 ENOTHE:n terminologia -projektissa käsiteltä termiä. Sinun tehtävänäsi on pohtia suomenkielisen termin laatua ja toimivuutta oman ammatillisen asiantuntijuutesi pohjalta. Vastaako suomenkielinen termi mielestäsi tarkoitustaan ja annettua määritelmää? Miten käytät termiä käytännön toimintaterapiatyössä?

Käsittele kukin **suomenkielinen termi** luokittelemalla sen laatu seuraavien luokkien mukaisesti ja rastita mielestäsi sopivin vaihtoehto: **1 Suositeltava, 2 Sallittava, 3 Ei suositeltava, 4 Hylättävä, 5 Vanhentunut.**

Perustele valintasi lyhyesti termin alla olevaan tilaan. Voit käyttää apunasi käytännön esimerkkejä. Alla on esiteltynä kaksi esimerkkivastausta.

Esimerkki 1. Taito = Skill. Termi on 1 Suositeltava. Käytän sanaa taito arvioidessani sitä, miten potilas toimii tehtävää tehdessään. Käyttäessäni sanaa taito potilaan toimintaa arvioidessani, myös muut toimintaterapeutit ymmärtävät, mitä tarkoitan.

Esimerkki 2. Työterapia = Occupational therapy. Termi on 5 Vanhentunut. Toimintaterapia on suomalainen, yleisesti vakiintunut käännös termille occupational therapy. Työterapialla tarkoitetaan nykyään tietynlaista kuntouttavaa hoitomuotoa.

Termit	1 Suositeltava	2 Sallittava	3 Ei suositeltava	4 Hylättävä	5 Vanhentunut
Kyky, valmius = Ability					
Perustelu:					
Tekeminen, toiminto, toimiminen = Activity					
Perustelu:					

Termit	1 Suositeltava	2 Sallittava	3 Ei suositeltava	4 Hylättävä	5 Vanhentunut
Toiminnan analyysi = Activity analysis					
Perustelu:					
Arviointi (prosessi) = Assessment					
Perustelu					
Autonomia, itsemääräämisoikeus = Autonomy					
Perustelu:					
Konteksti = Context					
Perustelu:					
Riippuvaisuus = Dependence					
Perustelu:					
Sitoutuminen, sitoumus, osallistuminen, osallisuus = Engagement					
Perustelu:					
Ympäristö = Environment					
Perustelu:					

Termit	1 Suositeltava	2 Sallittava	3 Ei suositeltava	4 Hylättävä	5 Vanhentunut
Arviointi = Evaluation					
Perustelu:					
Toiminto = Function 1.					
Perustelu:					
Toimia = Function 2.					
Perustelu:					
Tapa, tottumus = Habit					
Perustelu:					
Itsenäisyys, riippumattomuus = Independence					
Perustelu:					
Asioiden välinen riippuvuus = Interdependence					
Perustelu:					
Motivaatio = Motivation					
Perustelu:					

Termit	1 Suositeltava	2 Sallittava	3 Ei suositeltava	4 Hylättävä	5 Vanhentunut
Toiminta = Occupation					
Perustelu:					
Toiminnallisuus = Occupational/activity /task performance					
Perustelu:					
Toiminnallisuuden kartoitus = Occupational mapping					
Perustelu:					
Toiminnallisuuden osa-alueet = Occupational performance areas					
Perustelu:					
Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat yksilölliset tekijät = Occupational performance components					
Perustelu:					
Toiminnallisuuden edellytyksenä olevat ympäristötekijät = Occupational performance environment					
Perustelu:					
Osallistuminen = Participation					
Perustelu:					

Termit	1 Suositeltava	2 Sallittava	3 Ei suositeltava	4 Hylättävä	5 Vanhentunut
Rooli (toimintoja organisoiva) = Role					
Perustelu:					
Rutiini, tapa = Routine					
Perustelu:					
Asetelma, puitteet = Setting					
Perustelu:					
Taito = Skill					
Perustelu:					
Tehtävä = Task					
Perustelu:					
Tehtävän analyysi = Task analysis					
Perustelu:					
Tahto = Volition					
Perustelu:					

